

Sällsynta fåglar i Upplands rapportområde 1970-2011

Vad man nu än fokuserar sitt fågelintresse på så är oväntade sällsynheter ett fantasieggande inslag som knappast lämnar någon fågelskådare oberörd. Så här strax efter 40-årsfirandet av föreningens grundande kan det vara kul att titta tillbaka och göra en sammanställning över rapportområdets mest rara gäster genom åren.

Den välbesökta gulbrynade sparven som uppehöll sig vid en matning i Barkarby i början av 2009.

FOTO: ALEKSANDAR PLAVSIC

“Dragbild” från 4 januari 2009. FOTO: DAVID ANDERSSON

I Upplands rapportområde häckar i runda slängar 180 fågelarter regelbundet, men inte mindre än 361 olika arter har påträffats fram till och med december 2011. Även om majoriteten felflugna rariteter i Sverige hamnar längst i syd/sydost, med Skåne och Öland i en klass för sig själva, så står sig Uppland väldigt väl i konkurrensen med övriga mellansvenska landskap. Av oceanografiska orsaker är det förstas ganska klen i listan över de havsfågelarter som lockar folk till västkusten under höststormarna.

Ribban för vilka arter som får utrymme i denna artikel har med ett par undantag satts vid arter med max 10 fynd inom rapportområdet sedan 1970. I materialet ingår alltså heller inte fynd från den delen av Uppland som ligger i Stockholms rapportområde. I de fall det har skrivits en artikel om fyndet i tidigare nummer av FiU eller annorstädes så anges detta. Påpekas skall också att några av de senare fotodokumenterade observationerna som tagits med ännu inte har hunnit behandlas av berörda kommittéer och att det även finns ett par obehandlade rapporter som kan resultera i tillägg. OK, det blir lite rabblande, men nu kör vi:

Rödhsalsad gås *Branta ruficollis*

1979 1 ex. rastade vid Svenska Högarna

17 okt tillsammans med vitkindade gäss.

1996 1 ex. sträckte förbi Skatudden 28 sept.

2008 1 2k-fågel rastade med vitkindade gäss vid Hjälvstaviken under aug-okt. Troligen samma fågel sågs under våren i Stockholmstrakten och översomrade på Åland.

Eftersom det sibiriska gåssträcket i huvudsak passerar söder om Åland är inte Upplandskusten det optimala stället att spana, endast två fynd finns från våra sträcklokaler vid Östersjön. I sammanhanget kan nämnas att det inte finns något fynd av de ovanligare prutgåsraserna. Förutom den flitigt omdiskuterade fågeln från Hjälvstaviken så har övriga påträffade rödhalsade gäss bedömts som förrymda.

Nilgås *Alopochen aegyptiaca*

2005 1 ex. Storskäret, Forsmark 23 april.

Ett enda fynd av denna svenska fågellistans paria nummer ett.

Den amerikanska bläsanden från Hjälvstaviken 2007. FOTO: PETER BERGMAN

Amerikansk bläsand *Anas americana*

2000 1 hane Ledskärsviken 24-30 juni.

2007 1 hane Hjälvstaviken 19-24 april.

Vår egen bläsands systerart i Nya världen och som inte fick artstatus förrän i mitten av 90-talet. 75 Sverigefynd, men i Upplands rapportområde är alltså endast två fåglar noterade. Säker bestämning av honor är vanskligt.

Amerikansk kricka *Anas carolinensis*

Alla 12 fynden från rapportområdet är gjorda efter 1990, vilket säkert till stor del beror på bristfällig uppmärksamhet under de år arten fortfarande betraktades som en ras av vår egen kricka och där bestämning av honor knappast låter sig göras i fält. Första fyndet gjordes i Hjälvstaviken under april 1991 och just tidig vår är också bästa tiden för att hitta denna anka. Senaste åren har den amerikanska krickan varit snudd på årlig och i något fall är det väl inte otänkbart att det rört sig om en återkommande individ.

Rödhuvas dykand *Netta rufina*

1998 1 honf. Ledskärsviken 14 okt

1999 1 hona Hjälvstaviken 19 maj

Problematisk art att bedöma med många cirkulerande rymlingar från fågelparker. Häckar dock sparsamt på hyfsat närhåll i kontinentala Europa. Antalet fynd i Sverige har en tendens att minska något de senaste åren jämfört med 90-talet.

Blåvingad ärta *Anas discors*

1995 1 hane upptäckt i Ledskärsviken 30 april sågs även på samma plats i juli.

1998 1 hane Ledskärsområdet 25-29 april och rimligen samma fågel senare vid Kogrundet, Harg 10 maj.

Kompletterar trissen i amerikanska simänder. En art som står skedanden nära i släktskap och där man genom ringmärkningsfynd kunnat konstatera att simänder faktiskt kan korsa Atlanten (en fågel ringmärkt i Kanada och skjuten året efter i Danmark).

Ringand *Athya collaris*

2003 1 hane Hjälstaviken 3-6 maj.

2005 1 hane Kapellskär, Rådmansö 5-6 mars.

2009 1 hane Tegelsmora kyrksjö 17 maj.

År med sina dryga 30-talet Sverige fynd ungefär lika vanlig som föregående art, så alltså också hos oss. Även hybrider med våra egna *Athya*-dykänder förekommer.

De båda vitögda dykänderna i Malsättra 2007 kunde tidvis ses tillsammans.

FOTO: GÖRAN LETTSTRAND

Vitögad dykand *Athya nyroca*

2007 2 hanar Nyländadammen, Malsättra 4 april-5 maj. (FiU nr1/2009).

2008 1 hane tillbaka i samma viltvatten i Malsättra 5 maj-4 juni.

2008 1 ex. Sträckte förbi Rödhäll på Hållnäs den 7 juli.

Upplands första upptäckta fågel sköts i Stockholms skärgård 1957. Individens som sträckte förbi Rödhäll räknas som ett eget fynd, men det ligger ju förstås nära till hands att det rörde sig om en av Malsättrafågeln.

Rostand *Tadorna ferruginea*

Notoriskt svårbedömd art eftersom den är vanlig i europeiska fågelparker, men samtidigt är känd för att kunna göra omfattande invasionsrörelser under år med torka i de sydostliga utbredningsområdena. Under den unika sensommarinvasionen 1994 som berörde hela Nordeuropa sågs under juli-augusti upp till 8 ex. i Ledskär och 3 ex. i Hjälstaviken. Fynd under vettig tid från andra år kan säkert vara genuina vagranter, men leder som alltid när det gäller udda gäss och änder till spekulationer om ursprung.

Vitnackad svärta *Melanitta perspicillata*

1995 1 hane sträckte norrut Örskär 1 maj.

1997 1 hane rundade Örskär och flög vidare västerut och rastade en stund vid Biotestsjön 27 april. (FiU nr2/1998).

Denna nordamerikanare ses generellt sett betydligt oftare under vårsträcket än under höstflytten och slår gärna följe med våra inhemska svärter och sjöorrar. Bland en handfull svenska inlandsfynd av rastande fåglar hittar man ett i Uppland, från Fysingen 1981.

Amerikansk kopparand

Oxyura leucocephala

1986 1 hane Kundbysjön, Rimbo 12-21 maj

2001 1 hona Björkarn, Skederid 15 maj

(ses senare i Angarn)

2004 1 hane Hjälstaviken 30 maj-6 juni

2005 1 hane Harg 20 juni.

Alla svenska fynd bör ha ursprung från fågelparker eller förvildade europeiska populationer.

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis*

1970 1 ex. Hjälstaviken 23-25 maj.

1978 1 par inledde en misslyckad häckning i Dalkarlskärret, Uppsala-Näs.

1980 1 ex. Vendelsjön 13 maj.

2009 2 ex. Hjälstaviken 10-11 maj.

Ses ganska sparsamt utanför de få häckplatserna i södra Sverige, fynd norr om Mälardalen är sällsynta och oregelbundna.

Den yngre av de två natthägerarna vid Svannäs 2007 var den enda som fastnade på bild.

FOTO: BERNT AXELSSON

Stormfågel *Fulmaris glacialis*

1975 1 ex. passerade Skatudden, Väddö
27 sept.

1993 1 ex. mörk fas Björn 9 okt.

1997 1 ex. mot öster vid Björn 10 okt.

1998 1 ex. Skatudden 22 sept.

1998 1 ex. ljus fas Svenska Högarna 18 okt.

Mycket sällsynt uppträdande i Östersjön med färre än 30 svenska fynd. Arten har dessutom setts ett 30-tal gånger längs finska kusten, varav endast fyra gäller observationer från 2000-talet.

Havssula *Sula bassina*

1976 1 juv. förbi Rönnskärs udde, Väddö
29 sept.

1985 1 passerade mot norr Övre Föret, Uppsala
23 mars. (FiU nr4/1985).

1999 1 trol. 4k mot norr Brosjön, Roslags-Bro
5 april.

2000 1 subad. mot öster vid Svista, Bälinge
21 okt.

2002 1 ad. sedd från båt norr om Söderarm
i slutet av maj.

2007 1 ex. förbi Skatudden 5 april.

2009 1 ex. sträckte förbi Rödhäll, Hållnäs
8 aug.

Klart vanligare i Östersjön än stormfågeln. Mest anmärkningsvärt är att hela tre av våra fynd är från inlandet!

Natthäger *Nycticorax nycticorax*

1992 1 ad. Bodskär, Röder skärgård, Blidö
4-5 juli. (FiU nr1/1994).

1999 1 2k Övre Föret, Uppsala 23-25 maj.

2007 1 ad. + 1 2k Svannäs, Hjälstaviken 16-
19 juni.

30 svenska fynd varav en handfull från Mellansverige. Det senaste är just fåglarna vid Hjälstaviken.

Rallhäger *Ardeola ralloides*

1995 1 ad. Bokarbyssjön, Vendel 5 juni.

Vendelfågeln bedömdes vara samma fågel som sågs dagen efteråt i södra Dalarna. Första fyndet för Sverige gjordes för övrigt 1960 i Dyarna, Enköping.

Silkeshäger *Egretta garzetta*

1993 1 ad. Bergshamraviken,
Länna 30 april-3 maj.

1997 1 ex. Ledskär 25-26 juni.

1998 1 ad. Ledskär 7 resp. 18-22 juni.

1999 1 ex. Ledskär 7 resp. 18-19 juli.

Givet det i övrigt närmast obefintliga upp-
träddandet kan man ju misstänka att det var
samma fågel som fattat tycke för Ledskär och
dök upp tre år i rad i slutet av 90-talet.

Skedstork *Platalea leucordia*

1975 1 ad. Vendelsjön 9 okt.

1976 1 ad. Ledskär 21 aug

1977 3 1k-fåglar rastade vid Övre Föret,
Uppsala 7-8 okt.

1993 1 ad. sträckte mot väster på Lövstasläppen,
Danmark 9 maj.

I övrigt påträffad närmare 60 gånger i Sverige,
vanligen i de sydligaste landskapen.

Bronsibis *Plegadis falcinellus*

1984 1 ex. Kårsta, Villberga 6-9 okt.

(Berättelse med bild i FiU nr2/1985).

Det börjar bli ett bra tag sedan, men ett av
landets 31 dokumenterade besök gjordes i
rapportområdet. Den aktuella fågeln höll till
på en gödselstack vid en bondgård 10 km
sydost om Enköping. Ibisen beskrevs som
mycket orädd och fotograferades påpassligt
av en person som arbetade vid gården.

Alkekung *Alle alle*

Det finns närmare 25 höst- och vinterfynd
mellan 1970-99 från rapportområdet och ar-
ten var snudd på årlig under slutet av 80-talet
och 90-talet. Sedan dess har det dock varit i
det närmaste tvärstopp. Endast 3 fynd förelig-
ger sedan 2000, senast en fågel vid Svenska
Högarna i oktober 2011. Längs finska kusten
ses alkekungen årligen inte sällan i tvåsiffriga
antal, så senaste årens magra utdelningen hos
oss har säkerligen handlat mycket om dålig
kustbevakning under senhösten och vintern.
(Ytterligare 2 fåglar rapporterades från januari
2012, reds. anm.)

Lunnefågel *Fratercula arctica*

2002 1 ad. mot öster utanför Björn 27 okt.

Knappt 15 fynd längs finska kusten under
2000-talet, så även denna alka dyker upp säll-
synt men trots allt regelbundet i de nordligare
delarna av Östersjön.

Tornuggla *Tyto alba*

1977 1 ex. Östuna-Täby, Knivsta i början av
mars. Hittad död 10 mars.

1995 1 ex. Eknö, Länna 14-15 juni.

1997 1 ex. fångades i en lada och släpptes efter
fotografering vid Hällén, O Harbo i juni.

2002 1 2k funnen död utanför Tierp 15 jan.

2006 1 ex. funnet död Norrskedika 3 jan.

Den enda ugglan som kvalar in på listan även
om man kan konstatera att någon fjälluggla
inte är noterad sedan 2006 och knappast
har varit dragbar på över 10 år. Tornugglor
är funna vid fem tillfällen under perioden
men antalet Upplänningar som sett fågeln
på hemmaplan lär vara ganska få. Fågeln som
hittades död vid en lada nära Tierp vintern
2002 var ringmärkt som bounce året innan i
Tyskland (Brandenburg). Ytterligare ett fynd
från Järlåsa 1994 gällde troligen den ljusare
nominatrasen som förkommer på Brittiska
öarna, vilket gör ursprunget tveksamt.

Mindre skrikörn *Aquila pomarina*

1976 1 ex. Gregersboda, 20 km S Norrtälje
15 maj.

1980 1 subad. funnen bildödad vid Hökhu-
vud omkring 15 sept.

1981 1 ex. mot S förbi Svenska Högarna
1 okt.

1989 1 ad. mot söder förbi Bondkroken,
Häggeby 15 aug.

1998 1 ad./subad. passerade mot SV över
Hjälstaviken 12 sept.

1999 1 subad. mot söder Hjälstaviken 8 maj.

1999 1 subad./ad. Flemingsberg, Estuna
20 juli.

2003 1 ex. Hjälstaviken 16 aug.

2009 1 ad. Alunda 7 april.

Utöver detta finns en handfull obestämda
skrikörnar rapporterades genom åren. Häckar
närmast i Baltikum och enstaka individer
ses med något undantag årligen sträcka vid
Falsterbo.

Större skrikörn *Aquila clanga*

1970 1 juv. Arnöhuvid, Skokloster 6 dec.
1976 1 ad. mot SV Hjälstaviken 15 maj.
1978 1 subad. Vaddö kyrka 1 maj.
1979 1 ex. Vendelsjön 3 juni.
1981 1 subad. Skatudden, Vaddö 25 april.
1983 1 ad. Brosjön, N Norrtälje 3 maj.
1997 1 ad. mot S ca 1 km O Ledskärsviken
19 sept.

2005 1 3k+ Örskär 23 april.

2009 1 2k Balingssta 3 april.

2010 1 2k Valö 28-30 maj. (FiU nr3/2010).

Rimligen får vi enstaka besök från de små men närliggande populationerna i Finland och Baltikum (främst Estland), men säkerligen är det många fåglar som passerar oupptäckta. Senaste fågeln från 2010 var den radiosändarmärkta kändisörnen Tönn som bidragit till att visa på ungfågelnas kringströvande vanor och förmåga att förflytta sig långa sträckor under kort tid. Tönn, som är kläckt i Estland, är också den enda skrikörnen från rapportområdet som inte bara setts tillfälligt sträcka förbi.

Stäppörn *Aquila nipalensis*

2011 1 trolig 2k-fågel Ledskär 16 april.

Upplands hittills enda fynd lät vänta på sig, men gjorde inget längre besök. En del talade för att det var en av de återkommande långstannarna på Öland som tog en sväng norrut i landet under våren. Stäppörnen och den ännu inte påträffade kejsarörnen (*A. heliaca*) häckar betydligt längre bort än skrikörnarna och är också betydligt ovanligare gäster i Sverige (c:a 40 respektive 10 fynd).

Dvärgörn *Aquila pennata*

1998 1 mörkfasig individ sträckte förbi nära Skutskär på nationaldagen.

Av landets 24 fynd är endast 6 gjorda norr om Småland.

Ormörn *Circaetus gallicus*

2002 1 ex. Ledskär 26 juni.

Bland landets dryga 80-talet fynd hittar man bara ett från Uppland. Liksom övriga exotiska örnar med överväldigande sydligt uppträdande i Sverige.

Styltilöparen som alternerade mellan olika platser i Åriket en april dag 2004.

FOTO: PETER SCHMIDT

Styltilöpare *Himantopus himantopus*

2004 1 trol. 2k rastade Uppsala Kungsäng 26 april. (FiU nr4/2005).

26 svenska fynd, övervägande gjorda under våren. Endast två svenska fynd sedan Upplandsfågeln.

Svartvingad vadarsvala *Glareola nordmanni*

2004 1 1k Ledskär 8 aug.

2009 1 ex. Stavby, Alunda 22 juli.

2010 1 ex. Fågelsundet 10 aug.

Utöver rapportområdets och tillika Upplands tre fynd finns en till art obestämd vadarsvala från Ledskär 1987. Totalt 29 svenska fynd av denna centralasiatiska vagrant, vilket kan jämföras med landets 22 fynd av rödvingad vadarsvala (*G. pratincola*) som alltså fortfarande saknas på den Uppländska listan.

Ökenpiparen i Skutskär 2007 bedömdes vara en 2k hane.

FOTO: MICHAEL BERGMAN

Ökenpipare *Charadrius leschenaultii*

2007 1 2k hane. Skutskärsverken 9-13 juli.

Den numera "förstörda" lokalen vid Skutskärnsverken hade några gyllene vadarår i mitten av 00-talet, varav denna art toppar bland sällsyntheterna. 13 fynd totalt i Sverige, mestadels gjorda på sensommaren.

Svartbent strandpipare *Charadrius alexandrinus*

1997 2k hane rastade Ledsjär 14-15 maj.

2011 1 ad. hona Ledsjär 2-3 juni 2011.

Har minskat i sitt Nordeuropeiska utbredningsområde och häckar heller inte längre regelbundet i södra Sverige. Fynd från Svealand och norrut har alltid varit sällsynta.

Amerikansk tundrapipare *Pluvialis dominica*

1989 1 1k Ledsjär 15-24 okt. (FiU nr1/1990).

Upplandsfyndet var bara Sveriges tredje vid tidpunkten. 17 svenska fynd totalt.

Sibirisk tundrapipare *Pluvialis fulva*

1994 1 1k Ledsjär 8-10 sept.

1998 1 1k på östra Hårbysslätten, Hjälstaviken 9-10 okt.

2000 1 ad. i sommarträkt rastade Hjälstaviken 18-26 juni.

Dessutom ett majfynd från 1993 av en obestämd tundrapipare vid Hjälstaviken. Drygt 60-talet svenska fynd varav dryga dussinet är gjorda norr om Götaland.

Stäppvipa *Vanellus gregarius*

1989 1 trol. 2k Hjälstaviken 23 maj.

2010 1 ad. vid Salsta slott, Vattholma 11-12 maj. (FiU nr3/2010).

10 fynd i Sverige tom 2011 av denna globalt sett hotade art som häckar på den centralasiatiska stäppen.

Sumpvipa *Vanellus leucurus*

1999 1 ad. rastade i Hjälstaviken 6 maj.

2000 1 ex. rastade på Björn 9 juni.

Upplands första fågel 1999 innebar det fjärde fyndet för landet och fram till 2011 är sumpvipa noterad 10 gånger i Sverige.

Rödhalad snäppa *Calidris ruficollis*

1992 1 ad. i sommarträkt Kogrundet, Hargs-

viken 26 juli. (FiU nr1/1994).

Fågeln hann ses av tillresta skådare fram till skymningen men var borta dagen efteråt. Sjätte fyndet i landet av totalt 11 till och med 2011. Från Finland finns fyra fynd och denna sibiriska småvadare dyker relativt sällan upp i Västeuropa.

Spetsstjärtad snäppa *Calidris acuminata*

1975 1 ex. Ehnsjöarna, Hallstavik 23-25 juli.

(se artikel VF 37:1978).

Fågeln tillät detaljstudier när den födosökte i pappersbrukets slamdammar under tre dagar och kunde efter konsultation av litteratur bestämmas till landets första spetsstjärtade snäppa. Totalt har sedan dess åtta fynd gjorts i Sverige av denna fågel med häckningsplatser i arktiska Ostasien.

Upplands första prärielöpare vid Ledsjär 1996 fångad på bild av upptäckaren.

FOTO: MIKAEL MALMEUS

Prärielöpare *Tryngites subruficollis*

1996 1 1k Ledsjär 9-14 okt. (FiU nr2/1997).

2007 1 1k Hjälstaviken 13 sept-4 okt.

2010 1 1k Ledsjär 23-29 aug.

2011 1 1k Ledsjär 25 aug-9 sept.

Bland Sveriges knappt 90 prärielöpare genom åren så sticker de tre fynden i Ledsjär ut (tillsammans med en handfull från Norrland) som påfallande nordliga i ett nationellt perspektiv. Huruvida ursprunget är i Östra sibirien eller från Atlanhållet är svårt att säga helt säkert, arten är dock ganska sparsam i Finland (ett 30-tal fynd).

Mindre gulbena *Tringa flavipes*

1997 1 ex. Frötunaviken, Fumbosjön 14-15 maj.

Denna oväntade nordamerikanare hittades

på en lika oväntad lokal och kunde studeras fint under de två dagar den uppehöll sig på platsen. Landets sjunde fynd av totalt 19 fram till 2011.

Tereksnäppa *Xenus cinerus*

1998 1 ad. Ledsjär 1-12 septmeber.

1999 1 ad. Ledsjär 10 juni.

2000 1 ad. rastade Hjälstaviken 2 juli.

2002 1 ex. rastade Ledsjär 1-4 juni.

2007 1 ex. Skutskärsverken 6-7 juli.

2010 1 ex. Hjälstaviken 5 juni.

En inte alltför djärv gissning är att vi vid åtminstone något tillfälle fått besök från den minimala finska populationen i trakterna av Uleåborg.

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus*

fulicarius

1976 1 ad. trol. hona rastade mellan Östra Lagnö och Blidö 9 maj.

1977 1 ex. Örskär, 30 maj.

1992 2 ex. rastade utanför Söderarm 20 februari.

1995 1 1k rastade Svenska Högarna, 3 okt.

2000 1 hona Ytter-Tärnan, Svenska Högarna 4 juni.

2002 1 hona Hjälstaviken 8-17 juni.

2002 1 ex. mot S Sennebyhaken, Väddö 5 sept.

2004 1 ad. hona död Sikhjälma, Hällnäs 20 juni. (se bild FiU nr3/2005).

2008 1 ex. Björn 12 okt.

2010 1 ex. Rönnskärs udde 14 nov.

2011 1 ex. Östergundet, Björns skärgård 7 aug. Hällnäsfågeln från 2004 blev osannolikt nog överkörd av en bil. Denna arktiska vadare är pelagiskt lagd och sannolikt är den förbisedd med ett mer regelbundet uppträdande längs Upplandskusten än vad fyndstatistiken antyder.

Svarthuvad mås *Larus melanocephalus*

1988 1 ad. Årsta, Uppsala 13 juni.

1995 1 ad. tillfälligt på torget i Skärplinge 21 maj.

1997 1 2k sträckte förbi Säby, Danmark 1 juni.

1998 1 ad. i sommardräkt mot N Rönnskärs udde 22 april.

2005 1 3k Hjälstaviken 25-26 maj.

2005 1 2k Tegelsmora kyrksjö 28 maj.

2006 1 ad. Film 20 april.

2007 1 3k Häverö prästäng 10-26 maj.

2008 1 ad. sträckande Sennebyhaken 4 maj.

2010 1 1k i dålig kondition som dog senare samma kväll i Årike fyris, Uppsala 1 aug.

En art som blivit vanligare och numera även kan häcka tillfälligt i södra Sverige, något som spillt över i fler fynd även hos oss. Före 2005 var arten att betrakta som en första klassens sällsynthet i landskapet.

Tärnmås *Larus sabini*

1976 1 ad. mot söder Arholma 17 okt.

1981 1 ad. Hallstavik 14-15 aug.

1994 1 1k mot sydväst Örskär, Gräsö 2 okt.

2009 1 1k Björn 25 okt.

En arktisk mås som är sällsynt även på västkusten och som bara mycket undantagsvis förrirrar sig in i Östersjön. Upplands första fågel från 1976 var det 19:e fyndet i Sverige. Som kuriosa finns det 13 fynd från Finland.

Långnäbbad mås *Larus genei*

1994 1 ad. Kungsängen och Övre Föret, Uppsala 29 april-1 maj (FiU nr2/1994).

Den långnäbbade måsen upptäcktes i en mindre flock med skrattnåsar sent på kvällen, men kunde återfinnas och ses av ett stort antal tillresta skådare de två följande dagarna innan den försvann efter ett uppflog orsakat av en jagande pilgrimsfalk. Ett av de mest oväntade fynden i denna lista, kvarstår som blott andra observationen någonsin i Sverige av denna mås som närmast förekommer i Medelhavsområdet.

Vitvingad trut *Larus glaucooides*

1982 1 2k Köttkobben - Vattungarna - Mjölskär, Söderarm 13 maj.

1987 1 yngre fågel Fågelsundet, Hällnäs 3 maj.

2001 1 subad. Funbosjön 21 april.

2002 1 2k Kalmarsand 13-19 jan.

Kalmarsandsfågeln sågs även periodvis i Stockholmsdelen av Uppland under vintern. Vinterns pågående invasion till trots, så har antalet påträffade vitvingade trutar i Sverige

(liksom för den delen antalet vittrutar) minskat kraftigt under det senaste decenniet och det är därför inte förvånande att vi snart firar 10-årsjubileum av senaste besöket.

Kaspisk trut *Larus cachinnans*

2010 1 1k Brillinge, Uppsala 3-8 okt.

Huvudorsaken till att antalet fynd av kaspisk trut och medelhavstrut ökat lavinartat i Syd-sverige senaste åren är kunskapsutvecklingen kring fältbestämning av "gulftotade gråtrutar", men även en reell ökning av uppträdandet i Nordeuropa har skett under senare år. Efter det att Upplands första "cach" hittades vid Stockholms ström 2009, vädrade trutentusiasterna morgonluft även häruppe och det dröjde sedan inte länge innan det första fyndet av kaspisk trut gjordes också i Upplands rapportområde.

Ismås *Pagophila eburnea*

1986 1 2k-fågel mot söder vid Skatudden 7 jan.

1990 1 1k mot söder förbi Rönnskärs udde, Vaddö 1 dec.

Besöksfrekvensen av denna högarktiska vinterbesökare har gått ner betänkligt i våra svenska farvatten, med endast fyra svenska fynd de senaste 20 åren. I Finland finns bara fyra observationer totalt, varav den senaste gjordes år 2000.

Skäggtärna *Chlidonias hybrida*

2009 1 ex. Vendelsjön 20 juni.

Tärnan hade uppehållit sig ett par dagar i Hälsningland innan det tillfälliga besöket vid Vendelsjön. Nämnas kan i sammanhanget att 14 fynd av vitvingad tärna, *C. leucopterus*, finns från rapportområdet.

Blåkråka *Coracias garrulus*

1979 1 ex. Mon, NNV Harg 25 juni.

1981 1 ex. Stavugnen, Almunge 11 juli.

1983 1 ex. sågs i Simpnäs by sista dagarna i maj fram till 8 juni.

1987 1 ex. Svartbäcke, Vendel 23 juli.

1988 1 ex. 1 km O Hedtorp, SO Östföra 17 maj.

1989 1 ex. Rossholm, Hållnäs 26 juni.

1990 1 ex. Finndalen, Almunge 5 maj.

1990 1 ex. Marka, mellan Harg och Östhammar 23 juli.

1997 1 ex. Skyttorp i mitten av maj.

Snart 15 år sedan senaste verifierade fyndet i landskapet. Även om blåkråkan minskat påtagligt i sina utbredningsområden närmast oss så borde det finnas stor möjlighet till ett återbesök. En art som pga iögonfallande utseende och exponerade vanor inte sällan rapporteras med fördröjning av företrädare för den något diffusa kategorin "icke-skådare".

Tofslärka *Galerida cristata*

1983 1 ex. Gamla Uppsala 28 nov.

1984 1 ex. Svenska Högarne 27 juni.

1992 1 ex. Björn 9 maj.

Häckade i Uppland fram till andra världskriget. Arten har sedan dess minskat mycket kraftigt i hela Västeuropa vilket minskar möjligheterna till nya fynd, men fåglar ses fortfarande regelbundet i Sverige.

Korttälärka *Calandrella brachydactyla*

1988 1 ex. Vendelsjön 29-31 okt.

1993 1 ex. Björn 16 okt.

1997 2 ex. Biotestsjön, Forsmark 13-15 maj.

1999 1 ex. Hjälstaviken 17 maj.

2006 1 ex. Björn 12 okt.

2010 1 ex. Ledskär 16-17 maj.

2010 1 ex. Stamsjön 5 nov.

Starkt sydostlig betoning på den svenska fyndbilden, men med återkommande observationer både i Svealand och Norrland.

Rostgumpsvala *Cecropis (Hirundo) daurica*

1988 1 ex. Fågelsundet 21 maj.

1991 1 ex. Karlholmsviken 27 maj.

1993 1 ex. Kungsängen, Uppsala 8-13 aug.

2009 1 ex. Hjälstaviken 10-11 maj.

En markant ökning i riket senaste decenniet med vid det här laget en bra bit över 100 svenska fynd, är dock fortsatt påtagligt sällsynt norr om Mälardalslänen.

Mongolpiplärka *Anthus godlewskii*

2005 1 ex. Örskär 8 okt. (FiU nr2/2007).

En art som möjligen förbisetts något före mitten av 90-talet innan ökad fältbestämningkunskap kunde beskriva särskiljande

karaktärer gentemot den betydligt vanligare större piplärkan (vanligen enstaka årliga höstfynd i rapportområdet). Den fågel som sågs på Örskär var landets sjunde fynd av totalt hittills 14.

Fältpiplärka *Anthus campestris*

1971 1 ex. Storskär, Röder 19 maj.

1985 1 ex. Lövstaslätten 14 okt.

1992 1 ex. Svenska Högarna 2 juni.

1993 1 ex. mot väster Skatudden, Väddö 29 sept.

1995 1 ad. rastade Tärnudden, Örskär 21 maj.

1997 1 ad. Hällen, Hällnäs 10-14 okt.

2000 1 ex. rastade Tärnudden, Örskär, Gräsö 17 maj.

2003 1 ex. sträckande mot nordväst Bergsbrunna, Danmark 14 juni.

En annan art där det gått brant utför i det nordeuropeiska utbredningsområdet senaste åren och chanserna till nya fynd i Uppland därmed bör ha minskat.

Sibirisk piplärka *Anthus hodgsoni*

1993 1 ex. Björn 4-5 okt.

(FiU nr1/1994).

2003 1 ex. ringmärkt Svenska Högarna 4 okt.

2003 1 ex. Björn 6 okt.

2004 1 ex. Björn 6 okt.

2007 1 ex. Örskär 6 okt.

2008 1 ex. ringmärkt Svenska Högarna 3 okt.

2009 1 ex. Björn 9 okt.

En art vars uppträdande i Sverige troligen har ökat det senaste decenniet samtidigt som även

Upplands första sibiriska piplärka från Björn 1993 kunde även fotodokumenteras.

FOTO: PETER BERGMAN

fältbestämningsskunkaperna ökat. Landskapsets första fågel på Björn så sent som 1993 var bara Sveriges femte fynd. Anmärkningsvärt koncentrerad fyndbild tidsmässigt för de sju noteringarna. De två övriga Uppländska fåglarna från Horssten (2000 och 2008) är dock från slutet av september.

Gulärla *Motacilla flava flavissima/lutea*

1986 1 ex. Uppsala reningsverk 16 juli.

1998 1 hane rastade Ledskärsängarna 15 maj.

2001 1 ex. Björn 1 sept.

Sedan en kritisk återgranskning av fynd gjordes under 2009 finns inte längre några godkända fynd av rasen *feldegg* från Uppland. Tills vidare kvarstår dock tre fynd av "gulhuvad" gulärla *flavissima/lutea* från rapportområdet.

Citronärla *Motacilla citreola*

Eftersom landets första fynd av arten gjordes på Väddö (se separat artikel i FiU 3/2011) är den värd ett omnämnande. Har ökat och är numera en regelbundet återkommande sträckgäst i södra Sverige. Med totalt bara 16 fynd varav sju från 2000-talet är dock citronärulan fortsatt en mycket ovanlig besökare i Upplands rapportområde.

Fotona på landets första fynd av citronärla, en ungfågel, har nu över 40 år på nacken!

FOTO: BILL DOUHAN

Forsärla *Motacilla cinerea*

Är idag en väletablerad häckfågel i landskapet, men det kan vara intressant att nämna att det gjordes färre än 10 fynd mellan åren 1970-90.

Sibirisk järnsparv *Prunella montanella*

1987 1 ex. ringmärkt Svenska Högarna 21 okt, ses även 28 okt. (FiU nr4/1988).

2000 1 ex. Örskär 8-13 okt.

Totalt 9 fynd i Sverige. Den ringmärkta fågeln 1987 på Svenska Högarna var landets tredje notering, ett år då inte mindre än tre individer dessutom sågs på Öland.

Sydnäktergal *Luscinia megarhynchos*

1979 1 ex. ringmärkt Svenska Högarna 27 maj.

1983 1 sj. Alasjön Vassunda 31 maj-26 juni.

En av de arter där senaste fynddatum börjar bli rejält åldersstiget. Drygt 60 fynd i Sverige med fåglar från bland annat Sörmland och Närke under den senaste 10-årsperioden.

Vitstjärnig blåhake *Luscinia svecica cyanecula*

1970 1 sj. 22 maj-26 juni, dock 2 sj. bl a

15 juni Maren, Garnsviken.

1972 1 sj. Skogsviken, O Norrtälje, 27 maj-

Den ringmärkta sibiriska järnsparven på Svenska Högarna 1987 kunde jämföras i handen med sin svenske kusin.

FOTO: ANDERS SJÖBERG

29 juni. Exemplet saknade vit bröstfläck. Se separat artikel på annan plats i detta nummer.

1973 1 sj. Focksta kvarn, Hagby 3-17 juni.

1975 1 sj. Vendelsjön 24 maj-14 juni.

1987 1 sj. Hjälstaviken 22-25 maj.

Svartvit dokumentation från Svenska Högarna 27 maj 1979 av landets sjunde fynd av sydnäktergal.

FOTO: BILL DOUHAN

Denna kontinentala ras av blåhake, som gärna håller revir vid vassjöar, har efter decennier av nedgång i Nordeuropa åter haft en ökande trend senaste åren och de svenska fynden kan kanske tänkas bli vanligare igen på lite sikt.

Blåstjärt *Tarsiger cyanurus*

1987 1 2k hane ringmärkt Svenska Högarna 27 maj. (FiU nr2/1988).

1999 1 1k ringmärkt Svenska Högarna 6 okt.

2005 1 3k+ ringmärkt Svenska högarna 24 maj.

2008 1 1k ringmärkt Svenska Högarna 21 sept.

2008 1 1k ringmärkt Svenska Högarna 22 sept.

2009 1 ex slet sig ur näten Svenska Högarna 29 sept.

2010 1 1k ringmärkt Svenska Högarna 26 sept.

2010 1 1k ringmärkt Svenska Högarna 30 sept.

2011 1 1k ringmärkt Björn 26 sept.

Senaste fyndet i rapportområdet från Björn bröt alltså den tidigare totala dominansen på Svenska Högarna. Mot bakgrund av de senaste årens kraftiga ökning och numera årligen tre-siffrigt antal sjungande fåglar i Finland så är chanserna till nya fynd förstås mycket goda. Höstfynden är med ett undantag koncentrerade till sista tredjedelen av september, men två fynd från sent i maj visar att vi även berörs av vårsträcket.

Denna landskapets första blåstjärt på Svenska Högarna 1987 har följts upp av inte mindre än 7 individer på samma lokal.

FOTO: ROINE KARLSSON

Den östliga svarthakade buskskvättan på Svenska Högarna 1990 visar här påpassligt upp övergumpen.

FOTO: BO ÅHS

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquatus*

1973 1 hane St. Vikskobben, Lambskär, S Svartlöga 10 maj.

1981 1 1k/hona av rasen *maurus* Svenska Högarna 20 sept.

1983 1 par på hygge V Bergbofjärden, Häverö 17 april.

1984 1 hane Norrby, Häverö 6 maj.

1984 1 1k rasen *maurus* Svenska Högarna 1 okt.

1987 1 hane ej rasbestämd Svenska Högarna 25 sept.

1988 1 1k hane *maurus* Svenska Högarna 6 okt.

1990 1 hane *maurus* Svenska Högarna 24-30 sept.

1992 1 2k hane trol. *rubicola*/hibernans centrala Uppsala 7-9 april. (FiU nr2/1992).

1993 1 hane + 1 honf. av rasen *maurus* Svenska Högarna 21 maj.

1994 1 hane trol. 1k rasen *maurus* Björn 24 sept.

1996 1 ad. hane *rubicola*/hibernans "Guds ängar", N Östhammar 27 april.

2000 1 ad. hane *rubicola*/hibernans rastade Söderboda, Gräsö 5-6 maj.

2000 1 1k *maurus* Örskär 23 sept.

2001 1 honf. *rubicola*/hibernans Örskär 6-11 april.

2004 1 2k hona *rubicola*/hibernans Örskärs fyr 18 april.

2009 1 hane *rubicola/hibernans* Lill-Tibble

Balingsta 21 mars.

2009 1 hane *rubicola/hibernans* Kungsängen,
Uppsala 27 april.

2011 1 hane *rubicola/hibernans* Lagga kyrka
6-7 april.

Kvalificerar väl inte riktigt i denna sammanställning, men eftersom fynden berör två raskomplex tas den upp i alla fall. Senaste årens dominans av västliga *rubicola/hibernans* samtidigt som det tunnats ut med nya fynd av östliga *maurus* följer trenden i övriga Sverige.

Nunnestenskvätta *Oenanthe pleschanka*

2003 1 1k hane Hargshamn 2-3 nov.

(FiU nr3/2004).

29 svenska fynd och knappt 40 i Finland.

Ökenstenskvätta *Oenanthe deserti*

1996 2 1k Biotestsjön, Forsmark 7 dec.

(FiU nr1/1997).

2000 1 1k hona rastade Mickelsbo, Tierp 25-27 okt. (FiU nr4/2000).

2000 1 1k hane Biotestsjön, Forsmark 26 nov.

47 svenska fynd. Alla fyra potentiella exotiska stenskvättor (inklusive de ännu inte påträffade medelhavs- och isabellastenskvättorna) dyker ofta upp sent om höstarna i Sverige, vid en tid då många av Upplandsskådarna har kastat in handduken för året.

Novemberfyndet från 2003 av nunnestenskvättan i Hargshamn.

FOTO: LARS FRIBERG

Rostskogstrast *Catharus fuscescens*

1978 1 trol. ung hona ringmärkt Svenska
Högarna 26 sept.

Endast det andra fyndet för Europa vid tidpunkten. Av de fyra nordamerikanska *Catharus*-skogstrastarna som setts i Europa är rostkogstrasten den klart mest sällsynta vilket gör fyndet än mer anmärkningsvärt. Förutom nio fåglar från Storbritannien är arten bara hittad i Frankrike. Tillhör med andra ord ett av det mest udda fynden genom tiderna i rapportområdet. Som kuriosas finns ett fynd från Åland av beigekindad skogstrast, *C. ustulatus*.

Svarthalsad trast *Turdus atrogularis*

1970 1 hane vid Fågelsundet, Hållnäs 26 sept

2000 1 1k Biotestsjön, Forsmark 9 okt

2009 1 hane fotograferad vid ett fågelbord i
Hummelsta 15 februari. (FiU nr1/2009).

Inget av fynden har kommit den stora skådmassan till del, men Upplänningarna har gångna vintrarna kunnat vallfärda till närliggande Sundbyberg (2010) och Vallentuna (2009) där långstannande fåglar uppehållit sig vid fågelbord.

Rostskogstrasten från Svenska Högarna 1978 som pga teknikstrul endast finns dokumenterad i svartvitt. FOTO: ARNE LUNDBERG

Upplands hittills enda träsksångare från Svenska Högarna 2003.

FOTO: MAGNUS BLADLUND

Träsksångare *Locustella lanceolata*

2003 1 *1k* ringmärkt 29 sept Svenska Högarna. (FiU nr3/2004).

Det nordligaste av landets 8 höstfynd.

Fältsångare *Acrocephalus agricola*

2007 1 *ex.* ringmärkt Svenska Högarna 27 maj. (FiU nr1/2008).

Enda fyndet ägde rum under en fantastisk vår för arten då inte mindre än sex fåglar sågs på olika svenska (4) och finska (2) öar i Östersjön. Från att det tidigare varit en stark betoning på höstfynd i Sverige har det senaste decenniet mest bjudit på vårfåglar i början av juni.

Eksångare *Hippolais pallida*

2011 1 *ex.* rastande på Björn 12-18 sept.

En av flera extrema sällsyntheter i Uppland under det raritetstygda året 2011 och tillika landets fjärde fynd när det behandlats färdigt. (FiU nr3/2011)

Rödstrupig sångare *Sylvia cantillans*

2002 1 *hane* Björn 29 maj.

En endaste observation är vid snabb anblick en ganska klen utdelning mot bakgrund av de över 60 fynden i landet, men även om två fåglar ringmärkts på Eggegrund genom åren är nästan alla påträffade i våra sydligaste landskap.

Ökensångaren vid fågeltornet i Ledskär kunde tidvis ses mycket fint.

FOTO: PETER BERGMAN

Ökensångare *Sylvia nana*

2000 1 *ex.* vid fågeltornet i Ledskär 29 maj. (FiU nr3/2000).

Totalt 13 svenska fynd varav Ledskärsfågeln är det näst senaste.

Här ses landskapets andra videsångare, från Svenska Högarna 1988. FOTO: BO ÅHS

Videsångare *Phylloscopus schwarzi*

1981 1 *ex.* ringmärkt Svenska Högarna 16 okt (7:e för Sverige).

1988 1 *ex.* ringmärkt Svenska Högarna 4-6 okt.

1991 1 *ex.* ringmärkt Björn 19 okt.

1993 1 *ex.* ringmärkt Svenska Högarna 11 okt.

1994 1 *1k* ringmärkt Svenska Högarna 9 okt.

1995 1 *ex.* ringmärkt Svenska Högarna 6 okt.

2005 1 *ex.* Båtförstorpet 21 okt.

2005 1 *ex.* ringmärkt Svenska Högarna 30 sept.

2006 1 *ex.* Svenska Högarna 3 okt.

2007 Örskär 6-7 okt.

En klassisk oktoberart från öster som i genomsnitt dyker upp något tidigare än brunsångaren. Den fotograferade fågeln vid Båtfors förtjänar en kommentar då inlandsfynd av arten är mycket ovanliga.

Svenska Högarnas andra fynd av brunsångare från 1987. FOTO: BILL DOUHAN

Brunsångare *Phylloscopus fuscus*

1984 1 ex. ringmärkt Björn 28 sept. (FiU nr2/1985).

1984 1 ex. ringmärkt Svenska Högarna 3 okt.

1987 1 ex. ringmärkt Svenska Högarna 27 okt.

1990 1 ex. ringmärkt Svenska Högarna 7 okt.

2000 1 ex. rastade nära vandrarhemmet på Örskär 6-7 okt.

2002 1 ex. ringmärkt Björn 4 okt.

2003 1 ex. ringmärkt Svenska Högarna 16 okt.

2003 1 ex. rastade Svarthamn, Skutskär 21 okt.

2004 1 ringmärkt 2 okt och 2 ex. sedda 4 okt Björn.

2007 Svenska Högarna 7-13 okt.

2008 1 ex. Örskär 1 nov.

2010 1 ex. Örskär 4 nov.

En sibirisk vagrant värd att hålla ut i höstmörkret för, något de två senaste Örskärsfynden i november vittnar om. Fågeln från 1984 var landets sjätte och sjunde fynd. Den fågel som ringmärktes på Björn 2004 återfångades otroligt nog i Holland 10 dagar senare och visar om inte annat att inte alla sibiriska felflyttare flyger ut rätt ut i Atlanten och dränker sig. I Sverige, liksom i Uppland, är antalet fynd av brunsångare något fler än videsångarna och bör passera 100-strecket närmaste åren om trenderna håller i sig.

Bergsångare *Phylloscopus bonelli*

2010 1 ex. Måsten, Singö skärgård 13-15 maj. (FiU nr3/2010).

Landets sjätte fynd av totalt 8 fåglar.

Iberisk gransångare *Phylloscopus ibericus*

2002 1 sj. hane Marma skjutfält, Älvkarleby 19 maj-27 juni.

Första i Sverige av de hittills tre officiella fynden av denna nyligen beskrivna art i gransångarkomplexet. Ett antal ytterligare kandidater finns beskrivna från landet och sista ordet är säkerligen inte sagt om detta taxon.

Brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapilla*

1990 1 hane Björn 24 sept.

1993 1 ex. Barkö, Börstil 28 dec.

2008 1 sj. Arslåjan, Björkö-Arholma 2-11 maj.

Förvisso bara tre fåglar genom åren, men eftersom arten numera häckar regelbundet i södra Sverige så borde ytterligare fynd de närmaste åren kunna ligga nära till hands.

Möjligen hittills opublicerade bilder på glasögonflugsnappare från Svenska Högarna 1986.

FOTO: PELLE SOLLENBERG

Glasögonflugsnappare *Muscicapa dauurica*

1986 1 k ringmärkt Svenska Högarna 27 sept, även sedd 30 sept. (FiU nr2/1988).

Ett av Upplands tyngsta fågelfynd genom

alla år. Andra fyndet för Västpalearktis vid tidpunkten (det första gjordes i Danmark 1959). Fram till idag är endast sju fynd gjorda i Europa varav alla senare noteringar är från Brittiska öarna.

Lappmes *Parus cinctus*

13 lappmesar har setts i rapportområdet sedan 1970. Nio av dessa är från senhöstarna/vintrarna 1994 och 2004 när arten företog vissa invasionsrörelser söderut i landet. Se också översiktsartikel i FiU nr 3/2005.

Svartpannad törnskata *Lanius minor*

1973 1 ex. Bruket, Blidö 12 juli.
1997 1 ad. hane Malsta, Norrtälje 2-3 okt.
2001 1 ad. hane Ströja, Rasbo 15 maj.
2003 1 hane rastade Kasby, Laggaslätten 28 maj.
2007 1 ex Sundbromark 8-22 sept.
2009 1 ad. hane Kungsängen, Uppsala 16-17 juni.
Av Upplands övriga sex fynd från perioden är tre från Angarn.

Rödhuvad törnskata *Lanius senator*

1990 1 ad. hane norra delen Hjälstaviken 20 maj.
1998 1 trolig 2k hane av rasen *badius* sågs vid KogrunDET, Hargsviken 23-27 maj.
Knappt 60 svenska fynd med ett visst uppsving igen de senaste åren. Fågeln från KogrunDET är speciellt intressant genom att vara landets enda säkerställda fynd av rasen *badius*, som häckar på öarna i västra Medelhavet.

Lavskrika *Perisoreus infaustus*

1986 1 ex. Tobo, Tegelsmora 12 jan.
Trots att lavskrikan finns så nära som i Gästrikland är det extremt sällsynt att arten ses söder om sitt utbredningsområde. Enda fyndet från rapportområdet under perioden gäller en individ som besökte ett fågelbord. Den välbesökta fågeln på Ljusterö vintern 2011 lär väl dock ha stannat till någonstans hos oss på vägen dit.

Rosenstare *Sturnus roseus*

1981 1 ad. Uppsala 25 maj.
1994 1 ad. hane Älvsnäs badplats, Östhammar 16-18 aug.
2000 1 1k rastade Ledskärsområdet 28-30 sept.
2008 1 ad. Fågelsundet 4 juni.
Vid det här laget över 200 fynd i Sverige.

Kornsparv *Emberiza calandra*

1981 1 sj. Snesslinge, Forsmark 17 maj.
1998 1 sj. Svenska Högarna 4 juni.
2000 1 sj. Hällén, Hållnäs 21-23 maj.
2005 1 sj. Skyttorp, Tensta 26 aug.
Normalt ingen långflyttare, men enstaka individer kan företa längre rörelser. Mycket sparsamt med observationer norr om Vänern och Mälaren och liksom Upplandsfynden rör det sig nästan undantagslöst om vår- och sommarfåglar.

Tallsparv *Emberiza leucocephalos*

2002 1 hane Bärby, Funbo 23 feb-10 mars.
Totalt 23 svenska fynd med några goda år runt sekelskiftet då även rapportområdets enda men mycket välbesökta fågel hittades vid ett fågelbord.

Landets hittills enda bestämda rödhuvade törnskata av rasen *badius* från Hargsviken 1998.

FOTO: ROINE KARLSSON

Gyllensparv *Emberiza aureola*

1974 1 hane Burunge Vendel 14 aug.

Snart 40-årsjubileum på denna. En art där oddsen för nya fynd snabbt skjutit i höjden senaste 10-15 åren med senast godkända noteringen i Sverige från 2001.

Rödkindad sparv, *Emberiza fucata*

2011 1 1k Understen Singö skärgård 25 okt.

Rapportområdets senaste tillskott i artlistan är ett av Upplands mest anmärkningsvärda fynd genom tiderna, väl i klass med den gulbrynade sparven som sågs 2009 vid Järvafältet i Stockholms rapportområde. Fågeln fotograferades men kunde inte återfinnas dagen efter. För bilder och berättelse, se annan plats i detta nummer.

Äldre fynd från rapportområdet

Det finns dessutom sju arter som noterats i rapportområdet innan 1970, varav tre är snudd på preskriberade. Även om mellanspett möjligen häckade här under Linnés tid så hade man dålig koll på brokspettarna under den här tiden och inget säkert fynd finns dokumenterat.

Sandtärna *Gelocheilidon nilotica*, Ledskär 1969

Dvärggröddrom *Ixobrychus minutus*, hittad död på Vaddö 26 juni 1964

Stortrapp *Otis tarda*, 1 hane fotograferad nära Forsmark 27 maj 1965

Stäppflyghöna *Syrnhaptes paradoxus*, Uppsala och Roslagen under invasionen 1888

Klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa*, död i snöstorm vid Tärnsjö 1953

Dalripa *Lagopus lagopus*, 1 ex. skjutet Vällnora, Knutby 1919 (dessutom fynd i Tinäset 1970 av fåglar med tveksamt ursprung)

Fjällripa *Lagopus muta*, 1 ex. skjutet på Stormossen, Bälinge 1896.

Övriga Upplandsarter

Dessutom är följande ytterligare arter påträffade i Uppland, men från Stockholms rapportområde vilket ger en totalsumma för landskapet på 374 arter:

Kohäger *Bubulcus ibis*, funnen död Åkersberga 1987 (ringmärkt i Spanien!).

Jungfrutrana *Grus virgo*, Vadadalen 2001.

Småtrapp *Tetrax tetrax*, Skepptuna 1804.

Spetsbergsgrißla *Uria lomvia*, tillvaratagen Sandhamn 1912.

Tjockfot *Burhinus oedicnemus*, Säby strandäng 2011.

Medelhavstrut *Larus michaellis*, 2 fynd, Stockholm 2010 och 2011.

Mindre lira *Puffinus puffinus*, Horsten 2009.

Dvärgsumphöna *Porzana pusilla*, Angarn 2003.

Större turturduva *Streptopelia orientalis*, Åkersberga 2002.

Isabellastenskvätta *Oenanthe isabellina*, 3 fynd, senast i Barkarby 2009.

Bruntrast *Turdus eunomus*, 1 ex Låssa, Upplands-Bro 2011.

Bergstaigasångare *Phylloscopus humei*, 2 ex på Horsten 2011.

Gulbrynad sparv *Emberiza chrysophrys*, Barkarby 2009.

Kommande nya arter

Vid det här laget finns det väl inga självskrivna kandidater kvar som nästa tillägg i raritetshögen, även om kanske både medelhavstrut och bergstaigasångare hänger löst. Bland de arter som inte redan setts i Stockholms rapportområde eller före 1970 kan man i alla fall räkna upp några som borde kunna dyka upp inom en inte alltför avlägsen tidsperiod (antalet svenska fynd tom 2008 inom parantes): purpurhäger (39), rödfalk (13), rödvingad vadarsvala (21), vitgumpsnäppa (21), större beckasinsnäppa (17), blek tornseglare (18), alpseglare (34), stäppsångare (15), ökenvarfågel (9), isabellatörnskata (14) och svarthuvad sparv (32).

Referenser

Fredriksson R & Tjernberg M. *Upplands fåglar* 1996.

Regionala raritetskommittén för Upplands rapportområde

Raritetskommittén - Svenska fågellistan

www.tarsiger.com

Gulärlor av rasen feldegg – raritetskommitténs återgranskning av det svenska fyndmaterialet. Vår fågelvärld 2009 Nr 5.